

God Föreningssted inom FUB

- Regler, praxis och rekommendationer

reviderad september 2024

Förord

Det här häftet, God Föreningssed inom FUB, presenterades första gången år 2000. De dåvarande förbundsjuristerna, Bitte Fritzon och Hans-Erik Bylund, sammanställde materialet.

Häftet har reviderats 2004, 2010, 2014, 2017, 2018 och 2022.

Redan i den första versionen stod det att FUB:s medlemmar, lokalföreningar, länsförbund och Inre Ringen-sektioner är välkomna att rådgöra med förbundskansliet ”i dessa, inte alltid så lätta, frågor” och det gäller naturligtvis även nu. Bland de mest sakkunniga vägledarna i dessa frågor finns i FUB:s förbundsstyrelse, Inre Ringen Sveriges styrelse och stadgekommittén.

Förbundskansliet kan hänvisa vidare:

- Telefonnummer: 08-508 866 00.
- E-postadress: fub@fub.se.

För lättläst information och information på lättare svenska om föreningar rekommenderar vi andra material, se sida 17.

Solna i september 2024
Förbundsstyrelsen

Innehåll

Förord	2
ALLMÄNT OM IDEELLA FÖRENINGAR OCH SÄRSKILT OM FUB	5
1. Olika föreningar	5
Ekonomiska föreningar.....	5
Ideella föreningar	5
2. Vad krävs för att vara en förening?	5
3. Grundläggande principer och normkällor.....	5
Grundläggande principer	6
Normkällor	6
4. Stadgar	7
5. Skatteregler.....	8
6. Medlemmar	8
Inträde och utträde.....	8
Medlemsavgift.....	9
Uteslutning.....	9
Övrigt.....	9
7. Årsmötet.....	9
Följande ärenden anses vara obligatoriska på årsmötet	10
Följande ärenden anses vara obligatoriska på det konstituerande mötet	10
Kallelse.....	10
Ansvarsfrihet och upplysningsplikt.....	11
Klander av årsmötets beslut.....	11
Jäv vid röstning på årsmötet.....	11
Nomineringsprocessen till förbundsstämman och riksstämman	11
Nominering vid förbundsstämman och riksstämman	11
8. Styrelsen.....	12
Gemensamt ansvar	12
Reservation	12
Sysslomansreglerna	12
Klandertalan	13
Firmatecknare.....	13
Särskilt om FUB:s förbundsstyrelse	13
Särskilt om Inre Ringen Sveriges styrelse.....	14

9. Riktlinjer i fråga om jäv i FUB.....	14
FUB:s riktlinjer för jävssituationer	14
Olika former av jäv.....	15
Årsmötet.....	15
Särskilt om revisorer	15
Ansvarsfrihet för styrelsen.....	15
Upplyningsplikt.....	15
10. Revision	16
Revisor	16
Revisionsberättelse	16
Oren revisionsberättelse.....	16
Revisorns ansvar	16
AKTIVITETSSCHEMA ENLIGT FUB:S STADGAR.....	18
MEDLEMSAVGIFTER	18
FÖRBUNDSSTÄMMA.....	18
STADGEMOTIONER.....	18
ÖVRIGA MOTIONER.....	19
NOMINERINGAR.....	19
STADGEENLIGA STOPPDATUM FÖR FUB-RÖRELSEN	20
RIKSFÖRBUNDET.....	20
INRE RINGEN SVERIGES STYRELSE.....	20
LÄNSFÖRBUNDET	20
INRE RINGEN-LÄNSSEKTION	20
LOKALFÖRENINGEN.....	21
INRE RINGEN-LOKALSEKTION	21
MEDLEM	21

ALLMÄNT OM IDEELLA FÖRENINGAR OCH SÄRSKILT OM FUB

1. Olika föreningar

Juridiskt sett skiljer man mellan olika typer av föreningar. Det finns två huvudgrupper, ekonomiska föreningar och ideella föreningar. Riksförbundet FUB är en ideell förening.

Ekonomiska föreningar

Den ekonomiska föreningen bedriver ekonomisk verksamhet och har som ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen. Föreningslagen reglerar ekonomiska föreningars verksamhet.

Ideella föreningar

Bland ideella föreningar skiljer man mellan tre olika slag av föreningar:

1. Föreningar som genom ickeekonomisk verksamhet främjar ideella syften.
2. Föreningar som genom ekonomisk verksamhet främjar ideella syften.
3. Föreningar som genom ickeekonomisk verksamhet främjar sina medlemmars ekonomiska intressen.

Riksförbundet FUB är en rent ideell förening, det vill säga punkten ett. Som exempel på föreningar under punkten två kan nämnas studieförbund och hemslöjdsföreningar samt under punkten tre, fackföreningar och hyresgästföreningar.

2. Vad krävs för att vara en förening?

För att det ska uppkomma en förening krävs det att ett antal individer eller bolag, föreningar etcetera har gått samman och träffat avtal om att i organiserade former under en viss tid eller tills vidare samverka för en gemensam målsättning. Själva avtalet måste formaliseras i stadgar. Stadgarna ska innehålla föreningens namn och ändamål samt bestämmelser om hur man fattar beslut i föreningens angelägenheter. Vidare ska föreningens organ stå i ett hierarkiskt förhållande till varandra. Slutligen brukar man kräva att det finns en styrelse. En förening som uppfyller dessa grundläggande föreningsrekvisit får rättskapacitet vilket innebär att föreningen kan ingå avtal med mera.

Inom FUB:s lokalföreningar är årsmötet föreningens högsta beslutande organ och mellan årsmötena är det styrelsen som är det högsta organet. Medlemmarna får via motioner till årsmötet, val med mera inflytande över föreningens verksamhet. Eftersom föreningarna är en del av Riksförbundets organisation måste föreningarna i övergripande frågor följa förbundsstämmans och förbundsstyrelsens beslut.

3. Grundläggande principer och normkällor

Det saknas en lag om ideella föreningar. Det innebär att man får söka svaren på

frågor i andra normkällor. I vissa frågor kan man inte uttala sig med säkerhet eftersom det saknas klara regler.

Grundläggande principer

Det finns vissa grundläggande principer för all demokratisk föreningsverksamhet.

1. Majoritetsprincipen

Den mening som har fått mer än hälften av rösterna avgör i regel uppkomna frågor. I vissa viktiga frågor kan det dock vara befogat med kvalificerad majoritet, vilket innebär att man kräver till exempel 2/3-dels majoritet. Man kan också tänka sig att i vissa lägen ge en minoritet rätt att framtvunga ett beslut eller lägga ett veto.

2. Likhetsprincipen

Majoriteten får inte vid sitt beslutsfattande utan stadgestöd utsätta enskilda medlemmar för olika behandling. Avvikelse kan i regel tillåtas efter samtycke från den vars rätt försämras.

Beslut som i och för sig är stadgeenliga kan vara ogiltiga om de ändrar förhållandet mellan medlemmarnas på medlemskapet grundade rättsställning. Det kan handla om beslut som medför en otillbörlig fördel för en medlem till nackdel för andra medlemmar.

Normkällor

Nedan följer de normkällor som FUB följer i sin organisation, i fallande ordning efter dess vikt. Förbundsstämman är FUB:s högsta beslutande organ och avgör ytterst hur de olika normkällorna ska tolkas och tillämpas.

1. Allmän lagstiftning och rättspraxis

Tillämplig lagstiftning måste följas som till exempel skattelagstiftning, arbetsrättslig lagstiftning, köplagen, bokföringslagen och årsredovisningslagen. Prejudikat, det vill säga vägledande domar på organisationsrättens område från Högsta domstolen eller Högsta förvaltningsdomstolen, kan i princip jämföras med lagstiftning och behöver följas i den mån rättsfallen påverkar organisationens verksamhet.

2. Stadgar

Stadgarna anger vilken verksamhet föreningen ska ägna sig åt och vilka ekonomiska förpliktelser medlemmarna har mot föreningen. Stadgarna kan jämföras med ett standardavtal, vilket innebär att den som ansluter sig till en förening får acceptera de stadgar som finns. Vidare gäller den principen att om en viss bestämmelse i stadgarna är oklar så bör den, vid en tvist, tolkas till förmån för den enskilde medlemmen (se NJA, Norstedts juridik, domar från Högsta domstolen, 1981 s. 552). Men å andra sidan så måste en förenings bedömning av stadgarna tillmätas stor betydelse (se NJA 1987 s. 394). I likhet med övriga avtal kan stadgarna jämkas eller lämnas utan avseende om de är

oskäligen (se 36 § avtalslagen).

3. Beslut av förbundsstämman

Beslut av förbundsstämman har samma tyngd som stadgarna. Det gäller under förutsättning att förbundsstämmans beslut inte står i strid med stadgarna på något sätt.

4. God förenings sed

Även god förenings sed är en kompletterande normkälla. Med god förenings sed menar man regler som återspeglar en allmänt accepterad standard och acceptabel kvalitet inom föreningar av motsvarande slag. Som exempel kan nämnas att det hör till god förenings sed att inte utesluta någon medlem utan att denne har fått tillfälle att yttra sig.

God Förenings sed inom FUB består av bestämmelser och rekommendationer från såväl lagstiftning, stadgar, förbundsstämmobeslut och övriga normkällor. Det är förbundsstyrelsen som ändrar och redigerar i God Förenings sed inom FUB. Förbundsstyrelsen har dock inte möjlighet att besluta om ändringar och tillägg som inte följer stadgarna och övriga normkällor.

5. Intern praxis

Föreningens interna praxis kan accepteras som kompletterande normkälla när det gäller förhållanden inom föreningen. Men om den interna praxisen är oklar eller ifrågasätts är det i regel en signal om att en tydligare reglering behövs.

6. Övriga källor

När man inte kan söka vägledning från någon av de ovanstående normkällorna kan i vissa fall vägledning sökas från andra källor, till exempel i litteratur skrivna av personer som är särskilt kunniga på området. Man kan även titta på hur andra organisationer löst liknande frågor. Ibland kan ledning sökas från bestämmelser som gäller andra organisationsformer än ideella föreningar. Man bör dock i möjligaste mån hålla sig till de normkällor som räknas upp i punkterna ett till fyra. Saknas vägledande bestämmelser i de fyra punkterna kan visserligen förbundsstyrelsen besluta om hur en viss fråga bör lösas tillfälligt, men det kan samtidigt vara en signal till förbundsstämman om att besluta om ett gemensamt förhållningssätt i frågan.

4. Stadgar

Eftersom det saknas en lag om ideella föreningar är det viktigt att stadgarna är genomtänkta och underlättar föreningens arbete. De ska skapa klarhet både vad gäller interna och externa relationer. Stadgarnas utformning är viktig också utifrån skatterättsliga regler. Man kan dock inte reglera alla tänkbara situationer. Risken är att stadgarna då blir alltför snåriga och svåra att tillämpa. FUB:s förbundsstämma beslutar om Riksförbundets stadgar, Inre Ringen Sveriges stadgar och normalstadgar för länsförbund, Inre Ringen-

länssektioner, lokalföreningar och Inre Ringen-lokalsektioner. FUB:s medlemmar omfattas av Riksförbundets stadgar, liksom av stadgarna för lokalföreningen. Tillsammans med stadgarna för länsförbunden och Inre Ringen utgör de FUB:s stadgar.

De normalstadgar som förbundsstämman fattar beslut om gäller utan att lokalförening eller länsförbundet fattar egna beslut om detta. Vid länsförbundets ombudsmöte och vid lokalföreningens årsmöte ska beslut fattas om de streckade avsnitten i normalstadgarna. Om länsförbund, lokalförening eller en enskild medlem vill ha andra ändringar i stadgarna så lämnas en stadgemotion till förbundsstyrelsen genom förbundskansliet som förbundsstämman sedan tar ställning till och beslutar om.

5. Skatteregler

Föreningar som har allmännyttiga ändamål är skattemässigt gynnade. För att en förening ska betraktas som allmännyttig krävs att den uppfyller följande krav:

1. Föreningen ska ha ett allmännyttigt ändamål, som till exempel främja vård och uppfostran av barn, lämna understöd för undervisning eller utbildning, syssla med hjälpverksamhet bland behövande, främja vetenskaplig forskning och/eller främja nordiskt samarbete. Syftet kan vara religiöst, socialt, politiskt eller liknande.
2. Föreningen ska bedriva en allmännyttig verksamhet.
3. Föreningen ska vara öppen vilket innebär att föreningen i princip inte får vägra någon inträde eller utesluta medlem som delar föreningens målsättning och följer stadgarna.
4. Föreningen ska använda sina inkomster på ett visst sätt. 70-80 procent av inkomsterna ska användas för utgifter i den allmännyttiga verksamheten.

Föreningen ska inte heller primärt verka för medlemmars eller andras ekonomiska intressen. Riksförbundet FUB är en allmännyttig ideell förening. Det finns möjlighet för lokalföreningar att av Skattemyndigheten beviljas en femårig deklarationsfrihet. Det finns även bestämmelser om ett högsta tak för reklamskatt. Mer information finns hos Skattemyndigheten.

6. Medlemmar

Inträde och utträde

Ansökan om inträde i lokalföreningen sker muntligt eller skriftligt. FUB är öppet för alla enskilda personer som delar förbundets värderingar, erkänner förbundets stadgar och betalar medlemsavgift. Man bör inte vägra någon medlemskap om det inte föreligger mycket starka skäl. Medlemskapet upphör vid anmälan om utträde eller när man slutar betala medlemsavgiften. Regler om inträde och utträde bör finnas i stadgarna.

I FUB har vi två olika medlemskap: huvudmedlem och familjemedlem. Det är endast enskilda personer som kan vara medlemmar i FUB. Huvudregeln är att huvudmedlem får FUB:s medlemstidning: Tidningen Unik. Familjemedlem erlägger en lägre avgift och får då ingen tidning. Minst en person i familjen ska vara huvudmedlem. Familjemedlem behöver inte bo på samma adress som huvudmedlem. Ett dagcenter eller en gruppbostad kan inte gå med som medlem "som grupp", men var och en av de personer som är intresserade kan naturligtvis bli medlemmar.

Medlemsavgift

I FUB betalar de enskilda medlemmarna en medlemsavgift till lokalföreningen. FUB har enhetlig medlemsavgift för medlemmar. Medlemsavgift och fördelning av medlemsavgift (medlemsavgiftsutbetalning) regleras i FUB:s stadgar.

Uteslutning

Medlem som bryter mot FUB:s stadgar eller avviker från fastställd målsättning eller policy kan uteslutas ur organisationen. Beslut om uteslutning fattas av förbundsstyrelsen efter samråd med lokalföreningens styrelse. Innan en medlem utesluts bör han/hon få tillfälle att yttra sig. Om medlemmen inte godtar uteslutningen kan han/hon vända sig till domstol och yrka att uteslutningen ska upphävas. Det måste finnas sakliga skäl till uteslutningen.

Lokalförening som bryter mot förbundets stadgar eller avviker från fastställd målsättning eller policy kan uteslutas ur organisationen. Innan uteslutning verkställs ska lokalföreningen av förbundsstyrelsen skriftligen tilldelas varningar, max två gånger per förbundsstämmoperiod, med två månaders mellanrum. Beslut om uteslutning fattas av förbundsstyrelsen. Länsförbundet ser till att berörda medlemmar i sådant fall erbjuds medlemskap i annan lokalförening.

Övrigt

Medlemmar har ingen rätt att själva gå in och kontrollera styrelsens förvaltning. Har man ett medlemsregister måste man följa GDPR. Det innebär bland annat att man måste ha personens samtycke för att publicera personuppgifter på hemsidor på internet.

7. Årsmötet

Årsmötet är lokalföreningens högsta beslutande organ. Vissa viktiga beslut utöver de som anges i stadgarna bör beslutas av årsmötet. Det kan gälla frågor som direkt avgör föreningens framtid såsom konkurs eller sammanslagning, större investeringar med mera.

Ombudsmötet är länsförbundens motsvarighet till lokalföreningarnas årsmöte. Riksförbundet FUB:s högsta beslutande organ är förbundsstämman som hålls vartannat år. För särskilda bestämmelser avseende ombudsmötet och förbundsstämman hänvisas till stadgarna.

Årsmötet ska besluta om ändring av stadgarna samt om föreningens upphörande. Vidare ska årsmötet utse ledamöter och ersättare till styrelsen. Årsmötet beslutar också om styrelsens ansvarsfrihet och om vinstanvändning och förlusttäckning. Om årsmötet inte anser sig ha tillräckligt underlag för att besluta i frågan kan ärendet bordläggas till ett senare årsmöte. I vissa frågor kan man också besluta att låta styrelsen ta beslutet senare. Om tiden inte räcker till kan man ajournera årsmötet till en senare tidpunkt (ordinarie eller extra årsmöte).

Följande ärenden anses vara obligatoriska på årsmötet

1. Upprop och fastställande av röstlängd, förteckning av närvarande medlemmar.
2. Fråga om årsmötet utlysts på rätt sätt.
3. Fastställande av dagordning.
4. Val av ordförande och sekreterare för årsmötet.
5. Val av justerare, som tillsammans med ordföranden ska justera mötesprotokollet, och rösträknare.
6. Behandling av styrelsens årsredovisning.
7. Föredragning av revisorernas berättelse.
8. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen, beslut med anledning av vinst eller förlust och fråga om fastställande av balansräkningen.
9. Behandling av eventuella motioner.
10. Behandling av styrelsens eventuella förslag.
11. Beslut om antalet ledamöter i styrelsen och om antalet eventuella ersättare.
12. Val av ordförande.
13. Val av övriga styrelseledamöter samt val av eventuella ersättare.
14. Val av två revisorer och eventuella ersättare.
15. Eventuella ytterligare val.
16. Val av valberedning.

Följande ärenden anses vara obligatoriska på det konstituerande mötet

1. Fastställande av dagordning.
2. Eventuellt val av ordförande och sekreterare för konstituerande mötet.
3. Val av justerare.
4. Val av vice ordförande (utgår om valet skett på årsmötet).
5. Val av sekreterare (utgår om valet skett på årsmötet).
6. Val av kassör (utgår om valet skett på årsmötet).
7. Val av firmatecknare för sig eller två i förening (personuppgifter på firmatecknaren/firmatecknarna ska finnas i protokollet).
8. Nästa ordinarie styrelsemöte.

Kallelse

I kallelsen ska dagordning med alla ärenden som ska behandlas av mötet finnas med. Medlemmarna ska kunna lita på att föreningen inte beslutar om en fråga utan att de har en chans att vara med och påverka beslutet. Stadgarna ska tala om när kallelse senast ska göras.

Ansvarsfrihet och upplysningsplikt

Styrelsen ska avge en årlig redovisning för sin förvaltning. Revisorerna rekommenderar årsmötet huruvida mötet ska ge styrelsens ledamöter ansvarsfrihet eller ej.

Styrelsen ska inte vara med och besluta om eventuell ansvarsfrihet. Om årsmötet inte beslutar om ansvarsfrihet inträder dock automatisk ansvarsfrihet efter ett år från det att redovisningen lagts fram om inte talan har väckts vid domstol innan dess (se nedan om sysslomannareglerna i Handelsbalken 18:9).

På årsmötet kan medlemmarna ställa frågor till styrelsen om dess förvaltning. Känsliga frågor som skulle kunna skada någon person eller föreningen behöver styrelsen inte besvara. Man bör dock alltid ha så stor öppenhet som möjligt. Sådana frågor kan innan årsmötet överlämnas till revisorerna. De gör en rapport som talar om ifall styrelsen har begått något fel eller ej. Om ansvarsfrihet inte beviljas kan medlemmarna rikta skadeståndsanspråk mot styrelsen eller enskilda ledamöter.

Klander av årsmötets beslut

Om föreningen har fattat beslut där det inte har gått rätt till, kan en medlem eller någon annan begära ett extra årsmöte. Man kan också väcka talan i domstol.

Jäv vid röstning på årsmötet

Den som är jävig i en fråga ska inte vara med och rösta i just den frågan. Man är jävig om man kan antas ha personliga intressen att bevaka, vilka kan vara i konflikt med föreningens intressen. Det kan till exempel vara frågor om ersättning eller uteslutning som rör medlemmen själv eller dennes närstående. Medlemmen får ge sina synpunkter och svara på frågor. Därefter ska den jävige medlemmen lämna årsmötet både under själva diskussionen och under beslutet.

Nomineringsprocessen till förbundsstämman och riksstämman

Möjlighet att nominera kandidater finns fram till den 31 januari. Det är viktigt att alla kandidater bereds av valberedningen, så att stämman har ett ordentligt underlag inför valen. Vid särskilda skäl kan det dock finnas behov av att kunna nominera efter den 31 januari. Ett exempel är att det saknas kandidater till någon post, som riskerar att bli vakant.

I de fall valberedningen inte får tillräckligt med tid för att få fram nya ledamöter, ersättare eller andra namn till förtroendeuppdrag så kan valberedningen besluta att förlänga nomineringstiden. Valberedningen bestämmer hur lång tid nomineringstiden förlängs. Nomineringsprocessen är mer detaljerat beskriven i FUB:s stadgar.

Nominering vid förbundsstämman och riksstämman

Om särskilda skäl föreligger kan respektive stämman besluta om nominering på stämman. Ett sådant beslut fattas i samband med att arbetsordningen antas i

början av stämman. Vid beslutet fastställs fram till vilken tidpunkt som det går att nominera under mötet. Nomineringarna ska vara skriftliga och föreslagen person ska intyga att denne står till förfogande. Om den föreslagna personen inte själv närvarar på stämman ska, förutom ett undertecknat intygande att personen står till förfogande, även finnas kontaktuppgifter till personen och personen ska vara nåbar under valproceduren.

8. Styrelsen

Styrelsen är föreningens verkställande ledning, och högsta beslutande organ mellan årsmöten. Den har ansvaret för kallelser till möten och ska förbereda ärenden till årsmötet. Styrelsen har också ansvar för det löpande arbetet i föreningen med ansvar för anställda, bokföring och medelsförvaltning. Styrelsen arbetar efter föreskrifter som finns i stadgarna och/eller det som beslutas på årsmötet. I övrigt ligger styrelsens förpliktelser på vad som kan krävas enligt lag och god föreningssed. Det är rekommenderat att minst en person med egen erfarenhet av intellektuell funktionsnedsättning bör ingå i FUB-styrelser. Det finns inga formella krav på styrelseledamot. Bedriver föreningen näringsverksamhet får dock inte någon ledamot ha näringsförbud. Ingen bör heller vara försatt i konkurs.

Gemensamt ansvar

Det är alltid hela styrelsen som är ansvarig för verksamheten, redovisningen, medelsförvaltningen och protokoll. Det är viktigt att man utarbetar en fungerande intern kontroll med attestrutiner med mera. Kommer en förening på obestånd kan styrelsen bli ansvarig om det visar sig att den drivit verksamheten för långt. Om man som styrelseledamot märker att verksamheten håller på att haverera bör man kalla till ett extra årsmöte.

Reservation

Anser en styrelseledamot att han/hon inte kan ställa sig bakom ett beslut kan han/hon reservera sig och skriva ett särskilt yttrande. Annars blir man ansvarig för det som styrelsen har beslutat.

Sysslomansreglerna

Av föreskrifterna i Handelsbalken 18 kap 1 § framgår en skyldighet för syssloman att "göra redo och besked för det han om händer fått". Det innebär bland annat att styrelsen årligen ska avge redovisning för sin förvaltning. Om årsmötet beslutar om ansvarsfrihet torde inte ansvar kunna utkrävas med mindre än att underlaget för beslutet varit bristfälligt och beslutet därmed kan anses vila på så kallade oriktiga förutsättningar. Om talan inte väckts inom ett år från det att styrelsen har lagt fram redovisningen inträder automatisk ansvarsfrihet. Detta antas vara tillämpligt även på en förenings verkställande direktör eller motsvarande. (Syssloman är ett ålderdomligt begrepp. Det betyder ungefär "någon som utför uppdrag för andras räkning").

Klandertalan

Det följer av så kallade allmänna rättsprinciper att medlemmar i en ideell förening (i vissa fall efter bemyndigande av årsmötet) genom klandertalan kan få en rättslig prövning av beslut som fattats av styrelsen om beslutet strider mot stadgarna och på den grunden är ogiltigt. Utöver medlemmarna torde även andra organ i föreningen kunna väcka klandertalan. Endast felaktigheter som kunnat påverka beslutets faktiska innehåll kan medföra att ett beslut ändras eller upphävs (se NJA 1987 s. 394). Det finns ingen preskriptionstid men rätt att föra klandertalan torde dock kunna förloras genom passivitet eller tyst samtycke.

Firmatecknare

Den/de som är behöriga att skriva under avtal med mera i föreningens namn är firmatecknare. Vem/vilka som tecknar en förenings firma finns inte registrerat någonstans utan dessa uppgifter finns bara i stadgar eller protokoll.

Det är i olika sammanhang vanligt att andra begär uppgifter om firmatecknare, till exempel brukar banker vilja ha uppgifter om firmatecknare. Då kan man lämna ett bevittnat utdrag ur protokoll och/eller stadgar. Det är också viktigt att ha kontakt med den bank som föreningen har för att utforma protokoll och andra dokument enligt de regler som banken i fråga har.

Särskilt om FUB:s förbundsstyrelse

Förutom de bestämmelser om förbundsstyrelsen som finns i stadgarna för Riksförbundet har förbundsstämman och förbundsstyrelsen beslutat följande:

- Samtliga förbundsstyrelseprotokoll är offentliga och ska finnas tillgängliga för den som vill ta del av dem. Förbundsstyrelsen kan dock vid behov sekretessbelägga känsliga personuppgifter eller uppgifter om affärsverksamheter.
- Styrelseledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen bör utses av förbundsstämman för max två sammanhängande mandatperioder med tillägg för föregående fyllnadsval. Rekommendationen gäller från och med 2016, och det är inte möjligt att utesluta styrelseledamöter och ersättare från förbundsstyrelsen för att de överskrider rekommendationen. Exempelvis om valberedningen inte hittar rätt kompetens eller rätt antal nomineringar kan det vara läge att se bort från rekommendationen.
- Motioner med samma innehåll som skickats till samma års förbundsstämma och riksstämma ska enbart behandlas av en stämma. Vilken stämma som ska behandla motionen avgörs i samråd mellan förbundsstyrelsens arbetsutskott och Inre Ringen Sveriges arbetsutskott. Detta för att undvika att två motsägelsefulla beslut fattas på två olika stämmor.

Särskilt om Inre Ringen Sveriges styrelse

Förutom de bestämmelser om Inre Ringen Sveriges styrelse som finns i stadgarna för Inre Ringen Sverige har riksstämman, förbundsstämman och förbundsstyrelsen beslutat följande:

- Styrelseledamöter i Inre Ringen Sveriges styrelse bör utses av riksstämman för max två sammanhängande mandatperioder med tillägg för föregående fyllnadsväl. Rekommendationen gäller från och med 2016, och det är inte möjligt att utesluta styrelseledamöter från Inre Ringen Sveriges styrelse för att de överskrider rekommendationen. Exempelvis om valberedningen inte hittar rätt kompetens eller rätt antal nomineringar kan det vara läge att se bort från rekommendationen.
- Motioner med samma innehåll som skickats till samma års förbundsstämma och riksstämma ska enbart behandlas av en stämma. Vilken stämma som ska behandla motionen avgörs i samråd mellan förbundsstyrelsens arbetsutskott och Inre Ringen Sveriges arbetsutskott. Detta för att undvika att två motsägelsefulla beslut fattas på två olika stämmor.

9. Riktlinjer i fråga om jäv i FUB

Inom Riksförbundet FUB återfinns två kategorier av arbetsinsatser.

Arbetsinsatser som utförs av förtroendevalda och arbetsinsatser som utförs av tjänstemän. Styrelsen är huvudman för verksamheten. De förtroendevalda är vad namnet anger; valda representanter från rörelsen. Styrelsen är därmed den egentliga arbetsgivaren och den som anger riktningen för tjänstemännens arbete. Detta tvåpartsförhållande är tydligt och rollerna mellan parterna är klara. Problem kan dock uppstå när rollerna blandas, exempelvis om en förtroendevald ingår ett anställningsförhållande inom organisationen eller om en anställd åtar sig ett förtroendeuppdrag inom rörelsen: förbundsstyrelsen, länsförbund eller lokalförening.

FUB:s riktlinjer för jävssituationer

En styrelseledamot bör inte handlägga frågor om avtal eller andra förhållanden mellan organisationen å ena sidan och någon annan part som styrelseledamoten har intressegemenskap med å den andra. Då uppstår en jävssituation; ledamoten är jävig.

Ett anställningsförhållande med föreningen¹ bör inte kombineras med ett förtroendeuppdrag i föreningen.

Vid tveksamhet avgörs jävsfrågan av arbetsutskottet.

---

¹ Varje förening inom FUB är en egen juridisk person, jävsregeln gäller alltså inom samma förening.

Olika former av jäv

- Sakägarjäv, ledamoten själv eller juridisk person som denne företrädare har väckt talan mot föreningen, till exempel hamnat i en rättsprocess mot föreningen.
- Ställföreträdarjäv, ledamoten är ställföreträdare för någon som är part i förhandling med föreningen eller när ledamoten själv är part.
- Delikatessjäv, ledamoten har något annat intresse som kan kollidera med föreningen.

En ledamot som är jävig i ett visst ärende ska inte vara med och förbereda ärendet, diskutera ärendet eller besluta i ärendet. Däremot får ledamoten ge sina synpunkter till styrelsen och svara på frågor. Därefter ska den jävige ledamoten lämna sammanträdet både under själva diskussionen och under beslutet.

Årsmötet

Vid årsmöte och ombudsmöte ska inte en medlem vara med och rösta i frågor som till exempel rör uteslutning av medlemmen eller ersättning till medlemmen eller närstående till denne.

Särskilt om revisorer

En avgående styrelseledamot får inte utses till revisor i föreningen om det skulle innebära att revisorn då kommer att granska den tid då han/hon själv suttit i styrelsen.

Ansvarsfrihet för styrelsen

Förbundsstyrelsen arbetar på uppdrag från förbundsstämman och ansvarar inför densamma. Förbundsstämman prövar därför frågan om förbundsstyrelsens ansvarsfrihet genom omröstning. Det är lämpligt att någon utanför styrelsen är ordförande vid stämman för att inte en styrelseledamot ska behöva hantera frågan om ansvarsfrihet för styrelsen.

Styrelseledamöter får inte vara med och rösta om ansvarsfrihet vid stämman. Det gäller även styrelsesuppleanter, oavsett om de varit med på något styrelsemöte under året eller inte.

Upplyningsplikt

En styrelseledamot som misstänker att han/hon i ett visst läge är jävig måste själv omedelbart upplysa styrelsen om detta. Sedan är det resten av styrelsen som avgör om personen ska betraktas som jävig eller inte. Därmed tar hela styrelsen ansvar för frågan om jäv. Även om styrelsen inte anser styrelseledamoten jävig kan han/hon ändå hålla fast vid att jäv föreligger. Han/Hon lämnar då sammanträdet.

10. Revision

Revisor

En förening bör ha minst en revisor. Det finns inga formkrav på revisorer som väljs i en ideell förening. Revisorn måste dock vara oberoende för att undvika obehagliga situationer och spekulationer. För större föreningar bör dock revisorn kompletteras med ytterligare en godkänd revisor. Riksförbundet FUB har både auktoriserad revisor och förtroendevalda revisorer.

Revisorn/revisorerna ska granska:

- Att stadgar följs.
- Verifikationer och att de är riktigt bokförda.
- Att bokföringen i övrigt stämmer med verkligheten.
- Att budgetuppföljning görs.
- Balans- och resultaträkning och årsbokslutet med verksamhetsberättelse.
- Föreningens försäkringar.
- Styrelsens internkontroll.
- Styrelsens förvaltningsarbete.

Revisionsberättelse

Efter granskning ska revisor lämna en revisionsberättelse till årsmötet. Revisionsberättelsen bör innehålla:

1. Ett uttalande att årsredovisningen har gjorts enligt god redovisningssed och god föreningsned.
2. Uppgift om styrelsen eller styrelseledamot har gjort något fel som kan leda till skadeståndsskyldighet.
3. Rekommendation om årsmötet bör bevilja ansvarsfrihet eller ej, avstyrkande måste motiveras.
4. Övriga positiva eller negativa uppgifter som är viktiga för medlemmar och andra intressenter som till exempel rykten om oegentligheter.
5. Eventuella anmärkningar om att styrelsen brutit mot någon lag.
6. Rekommendation till årsmötet att fastställa förvaltningsberättelse, balansräkning och resultaträkning eller inte.

Oren revisionsberättelse

En oren revisionsberättelse innehåller mer eller mindre allvarlig kritik av vad revisorerna funnit vid redovisningen. Är det fråga om mindre allvarliga brister räcker det med att lämna en PM till styrelsen och då kan revisionsberättelsen fortfarande vara ren.

Revisorns ansvar

Revisorn har ett stort ansvar eftersom han/hon kan bli skadeståndsskyldig om han/hon inte i revisionsberättelsen kommenterar viktiga fel. En revisor kan också ställas till ansvar om denne obefogat lämnat en oren revisionsberättelse

och avstyrkt ansvarsfrihet eller fastställande av balans- och resultaträkning eller om revisorn gett felaktiga upplysningar.

Vill du läsa mer?

- Carl Hemström, Organisationernas rättsliga ställning (Norstedts Juridik).
- Jan Lindblad & Björn Lundén, Ideella föreningar och Styrelseboken (Björn Lundén Information AB).
- Bilda Förlag har under titeln "Handbok för föreningslivet" en serie böcker, till exempel: Föreningsboken, Kassören, Möteteknik och Valberedningen.
- Studieförbundet Vuxenskolan: <https://www.sv.se/>.
- Styrelsepost: <https://styrelsepost.se/>.

AKTIVITETSSCHEMA ENLIGT FUB:S STADGAR

MEDLEMSAVGIFTER

BESLUT avseende medlemsavgifter regleras i FUB:s stadgar.

FÖRBUNDSSTÄMMA

NÄR

- Förbundsstämma hålls jämna år före den 31 maj.
- Extra förbundsstämma hålls om förbundsstyrelsen beslutar det eller om hälften av lokalföreningarna begär det.

KALLELSE

- Till förbundsstämma, i pappersform och digital form, senast den 30 november året före till länsförbund och lokalföreningar.
- Till extra förbundsstämma, i pappersform och digital form, senast två månader före extra förbundsstämma till länsförbund och lokalföreningar.
- Alla handlingar, i digital form, till ombuden samt länsförbund och lokalföreningar senast 30 april förbundsstämмоåret. De som får handlingarna i digital form har om skäl föreligger möjlighet att få dem i pappersform.

OMBUD

- Länsförbund ska anmäla ombud till Riksförbundet senast 17 april.
- Lokalförening ska anmäla ombud till Riksförbundet senast 17 mars.

PROTOKOLL

- Protokollet ska vara justerat före 31 augusti samma år.
- Protokollet, i digital form, till ombuden, länsförbund och lokalföreningar före 30 september samma år. Om stadgar ändrats av stämman bör även dessa dokument skickas i digital form tillsammans med protokollet.

STADGEMOTIONER

- MOTION kan väckas av enskild medlem, lokalförening, länsförbund samt av Inre Ringens lokal-, läns-, eller rikssektion.
- MOTION ska vara förbundsstyrelsen tillhanda senast den 30 september året före förbundsstämma.
- Förbundsstyrelsen överlämnar inkomna stadgemotioner samt eventuella egna förslag till stadgeändring till lokalföreningar och länsförbund senast den 30 november året före förbundsstämman.
- Synpunkter ska vara förbundsstyrelsen tillhanda senast 31 januari förbundsstämмоåret.
- Förbundsstämмоombuden, länsförbund och lokalföreningar ska

få förslagen senast den 30 april förbundsstämmoåret.

ÖVRIGA MOTIONER

- MOTION kan väckas av enskild medlem, lokalförening, länsförbund samt av Inre Ringens lokal-, läns-, eller rikssektion.
- MOTION från enskild medlem och Inre Ringen-lokalsektion till lokalföreningens styrelse senast den 30 november året före förbundsstämma och de ska förses med yttrande från lokalföreningens styrelse.
- MOTION från Inre Ringen-länssektion till länsförbundets styrelse senast den 30 november året före förbundsstämma och de ska förses med yttrande från länsförbundets styrelse.
- MOTION från Inre Ringen Sveriges styrelse, länsförbundets styrelse och lokalförenings styrelse till förbundsstyrelsen senast den 31 december året före förbundsstämma.
- Förbundsstyrelsen överlämnar motionerna med eget yttrande senast den 30 april förbundsstämmoåret till förbundsstämmoombuden samt länsförbund och lokalföreningar.

NOMINERINGAR

FÖRBUNDSSTYRELSEN

- Mandatperioden är fyra år för ordförande, vice ordförande och ordinarie ledamöter. Mandatperioden för ersättare är två år.
- Senast 30 november året före förbundsstämmoåret skickar valberedningen ut till länsförbund och lokalföreningar uppgift om vilka förtroendeposter som valet omfattar samt besked om någon av nuvarande innehavare kandiderar.

Fram till den 31 januari förbundsstämmoåret kan länsförbund och lokalföreningar nominera kandidater till de förtroendeposter som valet omfattar.

REVISORER, STADGEKOMMITTÉ och VALBEREDNING

- Mandatperioden för revisorer och valberedning är fyra år. Mandatperioden för stadgekommittén är två år.
- Senast 30 november året före förbundsstämmoåret skickar valberedningen ut till länsförbund och lokalföreningar uppgift om vilka förtroendeposter som valet omfattar samt besked om någon av nuvarande innehavare kandiderar.
- Fram till den 31 januari förbundsstämmoåret kan länsförbund och lokalföreningar nominera kandidater till de förtroendeposter som valet omfattar.
- Stadgekommittén finns inte i stadgarna.

STADGEENLIGA STOPPDATUM FÖR FUB-RÖRELSEN²

RIKSFÖRBUNDET

31/1 Nomineringar till förbundsstyrelsen från länsförbund och lokalförening avslutas.

30/4 Förbundsstämooombuden, länsförbunden och lokalföreningarna får stadgeförslag och motioner med förbundsstyrelsens yttrande och övriga stämmohandlingar samt årsredovisningen.

31/5 Förbundsstämma före detta datum.

31/8 Förbundsstämmoprotokoll ska justeras före detta datum.

30/9 Justerat förbundsstämmoprotokoll till länsförbunden, lokalföreningarna och ombuden före detta datum.

30/11 Kallelse till nästa förbundsstämma.

Förbundsstyrelsens förslag till stadgeändringar och stadgemotioner till länsförbund och lokalföreningar.

Valberedningen uppmanar till nomineringar till förbundsstyrelsen med mera.

INRE RINGEN SVERIGES STYRELSE

31/12 Motioner till nästa förbundsstämma till förbundsstyrelsen.

LÄNSFÖRBUNDET

31/1 Synpunkter på förbundsstyrelsens förslag till stadgeändringar till förbundsstyrelsen.

10/4 Ombudsmöte före detta datum, beslut om avgift för nästa år.

Inre Ringen-länssektions årsrapport före detta datum.

17/4 Länsförbundets verksamhetsberättelse, ekonomiska redovisning och revisionsberättelse samt ombudsansmälan till förbundsstämman skickas till Riksförbundet.

Årsrapport från Inre Ringen-länssektion till Riksförbundet.

31/5 Ombudsmötesprotokoll skickas till Riksförbundet.

30/9 Stadgemotion till nästa förbundsstämma till förbundsstyrelsen.

31/12 Motioner till nästa förbundsstämma. Motion från Inre Ringen-länssektion förses med styrelsens yttrande.

INRE RINGEN-LÄNSSEKTION

31/3 Årsmöte före detta datum.

10/4 Rapport om ledamöter och medlemsantal samt verksamhetsberättelse till länsförbundet.

Motion till länsförbundets ombudsmöte till länsförbundets styrelse (när

---

² Observera att datumen för förbundsstämman och riksstämman endast gäller vartannat år när det är stämmor.

bestäms av länsförbundets ombudsmöte).

17/4 Anmälan ombud till riksstämman till Inre Ringen Sverige.

30/9 Stadgemotion till förbundsstyrelsen.

30/11 Motion till nästa förbundsstämma till länsförbundets styrelse.

31/12 Motion till riksstämman till Inre Ringen Sveriges styrelse.

LOKALFÖRENINGEN

31/1 Synpunkter på förbundsstyrelsens förslag till stadgeändringar till förbundsstyrelsen.

Motion till länsförbundets ombudsmöte till länsförbundets styrelse, från enskild medlem och Inre Ringen-lokalsektion med styrelsens yttrande (när bestäms av länsförbundets ombudsmöte).

10/3 Årsmöte före detta datum.

17/3 Anmälan till Riksförbundet av ombud till nästa förbundsstämma.

Verksamhetsberättelse, ekonomisk redovisning och revisionsberättelse till Riksförbundet och länsförbundet.

Årsrapport från Inre Ringen-lokalsektion till Riksförbundet och länsförbundet.

31/5 Årsmötesprotokoll skickas till Riksförbundet och länsförbundet.

30/9 Stadgemotion till förbundsstämma till förbundsstyrelsen.

31/12 Motioner till nästa förbundsstämma. Motion från enskild medlem och Inre Ringen-lokalsektion förses med styrelsens yttrande.

INRE RINGEN-LOKALSEKTION

28/2 Årsmöte före detta datum.

10/3 Rapport om ledamöter och medlemsantal samt verksamhetsberättelse till lokalföreningen.

17/3 Anmälan till Inre Ringen Sverige av ombud till riksstämman.

Motion till lokalföreningens årsmöte till lokalföreningens styrelse (när bestäms av lokalföreningens årsmöte).

Motion till länsförbundets ombudsmöte till lokalföreningens styrelse. (när bestäms av lokalföreningens årsmöte).

30/9 Stadgemotion till nästa förbundsstämma till förbundsstyrelsen.

30/11 Motion till nästa förbundsstämma till lokalföreningens styrelse.

MEDLEM

Motion till lokalföreningens årsmöte till lokalföreningens styrelse (när bestäms av lokalföreningens årsmöte).

Motion till länsförbundets ombudsmöte till lokalföreningens styrelse (när bestäms av lokalföreningens årsmöte).

30/11 Motion till nästa förbundsstämma till lokalföreningens styrelse.